

Any I

Barcelona 1 de Octubre de 1899

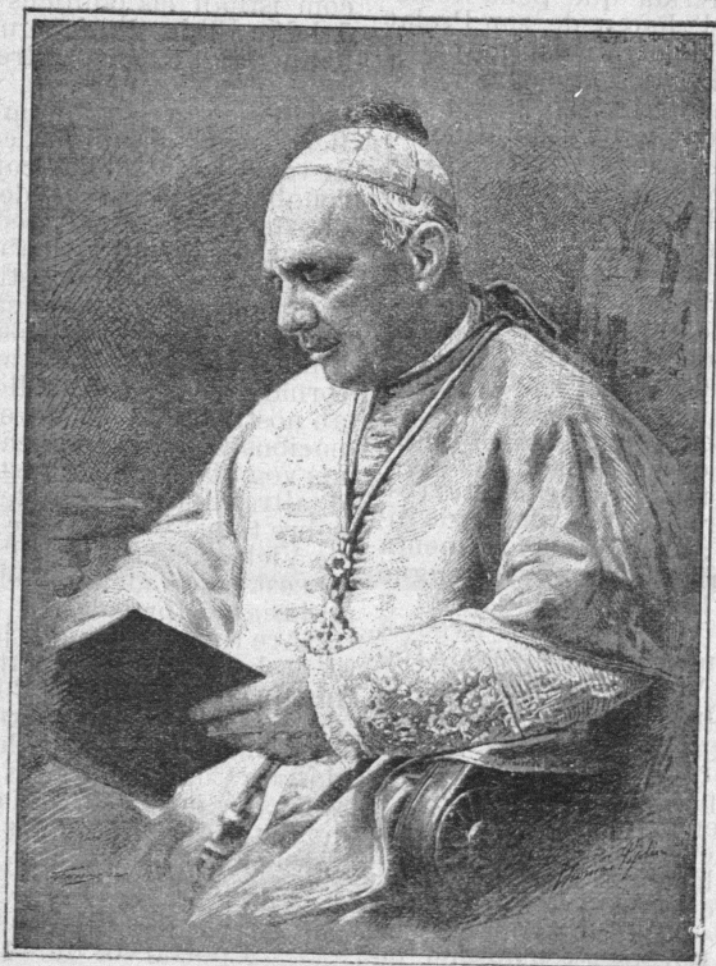
Núm. 28

Setmanari Catòlic - regionalista

--Hi n' es vostre capità --ahon es vostra bande a
Varen treure 'l bon Jesús -- tot cubert ab un vel negre
--Aquí es nostre capità --aquí es nostra bandera.
(Fr guent de Los Segadors.)

AL EXCM. É ILM. DR. D. JOSEPH MORGADES Y GILI, BSBE DE BARCELONA

Tribut de respetuosa estima y adhesió de
"La Creu del Montseny"

Deu vos guard' y per molts anys

Benvingunt siau
ex Prelat d' Ausona,
ben vingut siau
aquí a Barcelona.

Barcelona está de goig. Després de set mesos de plorar en l' orfanesa veu eixir vistós y encisador l' arch de Sant Martí espargint de son cel rúfol las boyras pa-horosas mostrant el dol en que la deixá la mort del Pare... del Pastor aymat que la guiá tant de temps pels bons viaranys, y, per cert en épocas críticas que á no ésser una ánima grant y virtuosa y un talent meritíssim, hauria parat la Diócesis de la capital catalana en marasme esglayán. ¿Qui había de enviar el cel y rebre la patria? Aquí estava la clau de tota esperança; cuan vingué 'l decret de promoció á favor del Restaurador de Ripoll, lo fundador del Museo vigatá, lo successor d' Oliva lo gran Morgades y Gili.

Vich rebé una ferida que pellá totseguit al sebrer que l' hereu de son Prelat seria son confrare idolatrat, son compatri-ci lo Dr. Torres y Bages.

Al encomanarme LA CREU DEL MONTSENY l' article de benvinguda, no atinaren los companys de redacció que 'm posavan entre espasa y paret, puix com á subdit de la Diócesis de Vich no podia donarla de bon grat al nou Prelat de Barcelona. M' aní repensant y atancanse per moments lo jorn de rendir tribut al nou Pastor Barceloní, me posí no en lo terreno de subdit vigatá sino de catalá solament y aixís es cuant m' he sentit d' enhorabona. Lo doctor Morgades, per lo que representa y per lo que es convé per bé de la Catalunya cristiana que resti en son cor qu' es Barcelona. A Vich ja hi tenia la tasca llesta; restaurá Ripoll, l'obra colossal del segle dinou que completá ab el Museo, fonamentá l' industria, encarrilá 'l comerç y estengué l' ensenyança, tot lo que hi había á fer; y resulta que á més de portar aytal avenç á la terra vigatana, ne copsava 'l fruyt la Catalunya en pes. A Vich ja continuará tan inmença obra lo Dr. Torres; que vinga á Barcelona lo successor de Oliva y la Patria nostra 's posará de festa; es cert que marxa de Vich pro no marxa de casa, mentres es quedi en terra catalana doble goig fins pels mateixos vigatans.

Si dubta algú del amor que á Catalunya porta lo Dr. Morgades que recordi que rebutjá la tentadora mitra del Arquebisbat de l' artística Burgos y s' aconsolá de quedarse en la de Vich. Algún mal intencionat ha gosat-dir que no sería tan ferm l' amor á Vich cuan are 'ls deixa per baixar á Barcelona. Sobra aytal acusació dich jo, y ab mi tots els bons patricis, que tot lo fet á Vich resultava en bé de tota la

terra catalana; estimant á Vich estimava á Catalunya y que mellor per aixamplar-lo mes, que estacionarse al centre y continuar l' obra de la renaixença religiosa y artística de nostra regió? Est argument es irrefutable y solament lo indicat es lo que ha mogut al sabi Prelat á acceptar la mitra barcelonina. Aixó basta per aconçolarnos els de la Diócesis vigatana. Además, que ha deixat un successor sens parió, encarnat en Ell en l' esperit religiós y artístich; Apostol consecuent; home humil. sabi y virtuos.

LA CREU DEL MONTSENY s' enorgulleix de debó ab aytal vinguda porque coneix al nou Pastor y es rebuda, ja desde sa surtida, ab gust y benevolencia en son despax cada setmana y la llegeix y la medita y l' ha benehida y ha donat á n' alguns de sos redactors enhorabonas y recorts per Ella. Diguemho tot: lo Dr. Morgades es de la nsstra idea, mes ben dit nosaltres som de la seva; segueix lo mateix programa, quin es: salvar y retornar á Catalunya sa antiga personalitat, y per conseguirho 's val de la práctica; fent Fé y fent art veritable, sense sentar ampulosos programas com istilan els polítichs y homes grants del día: Ell ha dit:—Seguíu mos passos, y lo que faig feuho vosaltres.—Y resulta que es l' home eminenmen, práctic ó si no, que ho digan las innumbrables casas de Beneficencia, hospitals, col·legis y temples de treball que ha aixecat; que ho diga lo cenobí ripollés, breçol de nostra nacionalitat; que ho diga el Museo diocesá de Vich ahont ha lograt, ab çabals, fé y constancia, aplegar tot lo artístich y valió que fa esment de la cultura catalana en épocas passadas, per fer veure als que 'ns bescantan, lo que avants eram y lo que volém tornar esser, y per mellor provas acobla ab nostres produccions objectes de altres nacions y paisos poguent veurer més de las vegadas l' avenç nostre per demúnt del d' altres llochs. Aquesta obra es colosal sobre totas; y tenim que 'i Museo diocesá de Vich es el mellor de l' Espanya y 's posa al costat dels mellors del mon y tot degut al insigne Morgades.

Are tocánt á Ripoll ja es més trascendental. Ripoll en lo temps mitjeval era 'l niu de la sabiesa y de l' industria; son cenobi además de fer extendre l' art y la ciencia era y es lo sepulcre ó 'l panteó de nostres Comtes subirans que sacrificavan son esser per la Madona, com clarament ho diu Verdaguer en los goigs á la Verge ripollesa:

Nostres Comtes tots venían
á portarvos llurs trofeus
y al morirse tots volían
reposar á vostres peus;
de tots ells son guardadora
del Pilós al Berengué:
De Catalunya Senyora
feu refflorir nostra Fé.

Donchs profanat per una turba de *mi-quelets* tant rich joyell. anava arrunantse, fins que Morgades, inspirat per la veu de Catalunya y alguns bons ripollesos se posá á la gran obra sense treva ni descans, logran donar á la Patria una diada de gloria difícil de tornarla á veurer tan immensa y tant significativa. No cal are que m'entretenga en es menuçar fets memorables transcorreguts d'ençá de la magna restauració del breçol de Catalunya; son conegudissims de tot el mon y además fentho m'apartaria de la missió rebuda de donar en nom de LA CREU, la benvinguda al nou Prelat de Barcelona y oferirli aquesta toyeta, si bé humil de bona voluntat. Avuy per Catalunya en general y per Barcelona en partieuular, es dia de gran festa; be pot donchs posarse LA CREU el vistit vistiset y ho fa de tot cor esperant que 'l cel concedirá llarchs anys de vida al Dr. Morgades per bé de la Iglesia y de Catalunya.

ANTÓN BUSQUETS Y PUNSET.

Goigs de Nostra Senyora de Ripoll

*De la patria bella aurora,
que per Ripoll nos isqué,
de Catalunya, Senyora,
feu re florir nostra fe.*

La bandera Vos donareu
al Comte Guifre 'l Pilós,
y 'l pays que conquistareu
patrimoni fou dels dos.
Exa Estrella guiadora,
catalans, seguiu la bé:

Oh Comtesa, cap á Ausona
vostre mantell s' axamplí,
s' axamplá fi's Barcelona
y la Patria s' hi abrigí.
Escombrada de gent mora
Catalunya renaqué:

Perque'us faça companyia
vos fundá aqueix Monestir,
hon en terra nit y dia
cants del cel pugáu sentir.
Lo seu Fill vos hi empenyora
per cantárvoshi també:

Del Pilós seguint l' exemple
son besnet, Bisbe y Abad,
vos dedica aqueix gran Temple,
aliguer del Principat.
De la Patria Fundadora,
que sa llar aquí tingué:

Axecant com doble flama
sos dos braços al Senyor,

ab set ábsides reclama
los set dons del Sant Amor;
rich mosaych té per estora,
per cimbori un encensé:

¡Quina página de gloria
ab son dit li grava al front,
ab los fets de nostra historia,
la sagrada, y la del mon!
J'sucrist eix cel enflora,
de l' amor astre seré:

Es aquexa portalada
grandiós arch triomfal,
que'us a'cá la Patria amada
d' una roca de Puigmal.
Oh Judith, escapçadora
de Holofernes ag-rè:

Nostres Comptes tots venían
á portarvos llurs trofeus,
y, al morirse, tots volían
reposar á vostres peus.
De tots ells sou guardadora
del Pilós á Berengué:

A vostra corona bella
vos hi posan per florons
cada cim una capella
exos cingles y turons;
d' exqs pobles sou Pastora,
la remada'us coneix bé:

Mans sacrílegues un día
cremaren eix Monestir,
y ¿de Vos, dolça María,
nos haurem de despedir?
Sospirant diu qui'us anyora,
Sol del cel ¿quán vos veuré?

Lleó Tretze nostre Pare,
qui en son cor té als catalans,
diu, al véurens sense Mare,
vull que 'n tinguen com abans;
y es E.trella de l' aurora
la que trista ahí 's pongué:

Oh María, vostres braços
nostra Patria aquí han breçat,
ans de fer sos prim.ers passos
de Ripoll á Montserrat.
A exa terra que'us adora
de sos mals guariula bé:

Dels mil anys de nostra gloria
Vos, María, sóune 'l Sol,
la clau d' or de nostra historia
que té aquí sagrat breçol.
Del pays Conquistadora,
conquistáu los cors també:

Vos sou la Aliga divina
qui ensenyáreu de volar

á una raça gegantina
per la terra y per la mar.
De la Patria vetlladora,
desvetlláu vo: tre aligué:

En aqueixa corfluència
de torrents y de camin',
font d' amor y de clemencia,
esperáu als pe'grins.
Dels malalts sou guaridora,
sou consol de qui no 'n té:

Puix un altre Bisbe Oliba
aqueix temple ha restaurat,
Vos que 'n sou la pedra viva
restauráu lo Principat.
De la raça fundadora
l' esperit tornáu també,

*De la patria bella Aurora,
que per Ripoll nos isqué,
de Ca'alunya Senyora,
Fou refl'ir nostra fe.*

JACINTO VERDAGUER, *Pere.*

Lo Doctor Morgades

(RECORTS)

Sembla qu' era ahir y han passat una pila d' anys! Lo Bisbe actual de Barcelona era allavors lo canonge Morgades que venia á la Vall de Ribas á refer sa trenca-da salut. Allá l' acompanyaban las mes distingidas familias de Barcelona, entre 'ls que s' hi contava mon anyorat amich D. Joseph M.ª Serra, que á bon segur fins als ultims moments de sa vida, fou son mes íntim amich y confident, seguint aprés ab sa viuda la virtuosíssima senyora Dorotea de Chopitea, lo vertader angel de la caritat que encare avuy pregonan qui sap els assis de Beneficencia.

En aquell temps portava 'ls comptes del antich establiment Guside Ribas, ahont s' hi hostatjava y había allá tingut ocasió d' intimar ab lo nou Prelat, que ja allavors podia profetisárseli lo pervindre venturós que se l' hi esperaba, puix donava mostra de erudició gran y virtut intaxable. De devallada s' aturaba á Ripoll, ahont s' hostatjava en ma propia casa del carrer de la Fontviva, ahont tenia jo establerta una fonda, la primera que ab caracter modern s' establí en aquella vila. Allá ja devia somniar sens dupte ab la grandiosa obra que l' había de immortalisar; en sos passeigs por las venerables runas, debía sens dupte escoltar la veu de Deu y la veu de la Patria que 'l cridava á refer aquella joya mitjeval. Lo restabliment en ses dolencies, los alts carrechs

que desempenyaba y altres causas majors lo retingueren á Barcelona y aixís passá llarch temps.

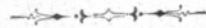
Ratxas de la sort me portaren á Sant Hilari ahont allavors començava d' afluir-hi inmença gentada; tenia establerta una fonda y tingué l' alta honra de poguer hostatjar de nou al Dr. Morgades que en companyia de D. Joseph M. Serra venia á pendrer aquellas sanitosas ayguas. Fou la derrera vegada de veurel canonge.

Ab admiració al ensemps que ab goig rebí aprés lo nova de que había sigut consagrat Bisbe de Vich: y me vingueren desitjos de tornar-lo á veurer íntimament y no vaig tardar, puix fent per primera vegada la santa visita Pastoral per la Guilleria s' aturá al Subirá de Stas. Creus, ahont me trovava jo; l' hi besí per primera volta l' anell y tingué ocasió de parlar-hi..... l' última vegada..!

D' allavors ençá so anat rodolant de freu en freu portat per diferents vents fins á parar á Ripoll, ahon vulla Deu acabi los ultims anys de ma vida. En aquesta Vila so tingut acasions de veurer al gran Morgades; l' he vist enlayrarse fins al sol de l' immortalitat y fou allavors de la inauguració del cenobi, breçol de Catalunya; y á bon segur que ja no 's recorda de mi y per có avuy que Barcelona lo reb per Prelat pujant un grahó més lo somni de la gloria, so pensat escriure eixas notitas íntimas que encasto á la corona que l' hi ofereix LA CREU DEL MONTSENY en tant feliç diada.

JOSEPH ROIG Y PLADEVALL

Ripoll y Septembre 1899

¡Barcelona está d' enhorabona!

Aqueixa exclamació que ha corregut de boca en boca des que se sabé la vinguda del Dr. Morgades, la repeteix avuy joyosa y al unisson tota la ciutat.

Y es que al poder afegir á la qualitat de Pastor cuidadós la d' aymant del art com suceheix en el Doctor Morgades, be pot dirse que efectivament, n' estém d' enhorabona tota vegada que 'n surtim beneficiats per igual tots els faels y de més á més l' Art de Catalunya, patrimoni de tots.

Sia benvingut y visca molts anys pera major honra y gloria de Deu y salut de nostres ánimes.

Sia ben vingut el fundador, del riquíssim Museu de Vich y el restaurador de la joya ripollenca.

Ben vingut sia á Barcelona hont tantes y tantes coses esperan l' iniciativa de un Doctor Morgades pera embellirla mes y mes.

VALERI SERRA BOLDÚ

Al Ilm. Sr. Dr. D. Joseph Morgades y Gili

BISBE DE VICH

¿Per qué la deixeu
d' Ausona la plana
Prelat, bon Prelat,
pastor de las ánimas?
Verger més florit
no 'n té 'l mon un altre.
Si 'ls angels del cel
baixan per flayrarlo,
Francesch lo d' Assís
en ell s' hi embauma,
de vida la font,
bé hi troba en sa plana.
Lo fill d' Argemir,
en ella 's féu angel,
Marciá y Lluiciá
bé hi troban la palma,
Corona de sant
bé l' ha prou trobada
Bernat en sa Seu,
sa Seu tan preclara.
La llum del saber
bé hi troba 'l gran Balmes.
Reys dels trovadors
bé hi troba són arpa.
¿Perqué la deixeu,
Prelat, eixa plana?
Fervents ausonins,
canteune complantas,
perdent lo pastor,
perdeu vostre pare.
'Cullius no podreu
ja sóta las alas,
que la charitat
un jorn desplegava.
Ripoll, rich bressol
de la Fe y la Patria,
soliu ves plorant
á qui 't restaurava.
Lo seu nom volgut
d' Oliva aprop grával,
qu' Oliva si es gran
no ho es menys Morgades.
Barcino 'ns lo pren,
Barcino 'l demana,
lo vol per pastor,
són cor vol donarli.
Aneuhí, Prelat,
aneu qu' hi féu falta,
la vida porteu
á tants dormits Llatzers.
Sembreu per allí,
sembreuhi la grana,
la grana d' amor
á Deu y á la Patria.
Culliunhi de flors
al horta d' Eularia;
de frescas bé 'n té,

bé 'n té de gemadas.
Si allí os anyoreu,
gireus á montanya
mireu del Montseny,
la testa nevada.
Veureuhi una Creu
qu' ombreji una plana,
la plana de Vich
qu' encar vos aclama.
Si la coneixeu
preguera enviauhi,
que bé hi trobará
los nostres missatjes.

IGNASI ROVIRA COLL

L' ÚLTIMA PASTORAL
DEL EXCM. SR. MORGADES

Vosaltres sabeu com res de tot quant vos era profitós he deixat d' anunciárvosho y ensenyárvosho en públich y per les cases.

Aquestes paraules del llibre historial dels actes dels Apóstols serveixen de lema a la Carta de despedida. Tots nostres lectors, tant els de Vich com de fora, poden respondre de la propietat d' aqueixa aplicació, com de tot lo que vá resumint y compendiant l' ilustre Prelat en aqueixa Carta, que vé a esser, ab molt bon acort, a nostre entendre, una verdadera síntesis de totes les que desde l' últim día de Juliol de 1882 fins a la present ha vingut dirigint ab la freqüencia y extensió que l' oportunitat de les circumstancies ha exigit al seu zel y vigilancia de bon Pastor.

No 'ns es possible, per més quens dol, traduhir entera tota la Carta, ni podem honrar ab un extret tan llarch com voldriam aquestes pàgines hont havem anat donant, quant ha sigut hora, el concepte precís y moltes vegades tota la doctrina continguda en les varies pastorals escrites per l' ilustre Prelat.

Anunciava en sa Pastoral d' entrada que venia per *cumplir la voluntat de Deu, que tenia sa Lley en mitx del cor*; y té molta rahó per dir «en la mida de Nostres poques forces hem vingut cumplint aquest programa, grat sia a Deu y a sa Mare Santíssima. Ab tot y 'ls quatre anys de l' Administració apostólica del Bisbat de Solsona y dels treballs per sa restauració, hem visitat dues vegades al menys tota la Diócesis y algunes parroquies tres y quatre vegades, explicant la divina paraula, segons les necessitats de cada poble, visitat la Parroquia y Santuari, les escoles y tot lo demás de Nostra jurisdicció.»

«No bastant, continúa més avant, aquest cuydado immediat y personal, y havent d' atendre al govern general del Bisbat y al servey de tots els feels a la vegada, vos havem dirigit repetidament Cartes Pastorals sobre 'ls punts queus podian esser de ma-

jor interès.» Y aquí vá enumerant, com més amunt insinuavam, els punts capdals que ha tocat, condensant tota la matèria d'una manera lluminosa y ab un verdader enfilall de pedres precioses, ab aquell teixit d'autoritats de l'Escriptura Santa que son la característica y el tresor de més preu que avalora tota aqueixa llarga serie de Pastors, una de les empreses a que consagrà la súa activitat el Prelat incansable que tantes coses ha tingut entre mans y tantes n'ha portat a feliç terme. Les virtuts teològiques, l'oració, la predicació de la divina paraula, les virtuts cardinals, la penitència com a virtut y com a sagrament, y la Sagrada Eucaristia: totes les qüestions socials y polítich-religioses; tots els acon-teiximents extraordinaris de alguna relació ab lo que importa saber d'Espanya y del Extranger, les Encíclics y Allocucions del Sumo Pontífice, tot ha sigut objecte de sabies pastorals o d'oportunes notes y comentaris. Y, retrayentho molt a l'hora en aquesta última Carta, recorda ademés l'ilustre Prelat les ensenyances que ha anat donant sobre l'Església, sa infalibilitat, gerarquia, ministeri, y l'assentiment y obediència y, mellor encara, devoció que havem de tenirli.

La sollicitud del Pastor no ha sigut mal corresposta, ni la seva doctrina ha caygut en mala terra, com la llevor de la Paràbola. Aixís ho consigna, y aquí demanam tota l'atenció del lector, sobre aquestes paraules que formen l'història senzilla y el més eloqüent panegíric de tot un pontífic:

«Gràcies a vostra docilitat y cooperació, y sobre tot a la gràcia divina, s'ha conservat en la Diòcesi tot lo que ha pogut conservar-se pertocant a la fe y costums; han pogut fer-se reparacions importants en totes les parroquies del Bisbat, Santuaris, cases-rectorals, cementiris, etc., etc.; s'ha alçat un edifici capaç y proporcionat per als estudiants pobres, esperança del pervenir; s'han fet moltes inapreciables en el Seminari y en l'Assil de Sacerdots, honest y apropiat refugi del Clero que, per son despendiment durant la carrera o per altres causes, no té bens de fortuna ni família que l'ampare en sa vellesa o malalties; y, per últim, ab la cooperació també de bons cristians y patricis de dins y de fora del Bisbat, poguérem portar a terme la reconstrucció de la Casa payral de Catalunya, el Monestir de Santa Maria de Ripoll, ab les escoles adjuntes, la de Sant Joan de les Abadesses, en quant era possible, la de Santa Maria del Estany, y la formació del Museu Arqueològich de Vich, que es ja avuy admiració de propis y extranyes, obres que han merescut repetides benediccions y un donatiu d'inestimable valor del August Pontífice que ab tanta glòria y sabiduria governa l'Església universal.

«Si no hem fet més per vosaltres es perquè no hem pogut més; seguint el precepte del Apòstol hem procurat fèrnos tot per tots, per guanyarvos a tots per Jesucrist. Alegrentnos ab els alegres y plorant ab els quins ploran, hem pres part en vostres festes religioses y satisfaccions espirituals, y sufert y procurat alleugerir vostres desgracies. Les portes del Palau han estat sempre obertes per tothom, sens ex-

cepció de persones, y a tothom hem donat tal com hem sabut y pogut, nostre consell, nostre consol, l'advertència o l'almoyna, procurant no fer caure llàgrimes, ans bé aixugantne moltes; y, sens perjudici de la bona disciplina y del compliment de les obligacions de cadascú, hem experimentat gran consol en conseguirho més per amor que per temor, per que d'aquesta manera, tot posant el degut correctiu, se guanyava l'ànima.

«No hem buscat pas que se Nos temés, sinó que Nos temés a Deu, perquè *temor de Deu unit a la fe, es el principi de son amor*, qu'és lo que intentavam en primer terme.

Aixís y tot, a pesar de Nostra bona voluntat, haurém faltat sens dubte davant de Deu qu'escudrinya els cors: pregau a Deu per Nos per quens perdone la falta; y sense volerho, haurém faltat ab algun de vosaltres: perdonaunos igualment. Nos no havem de perdonar sinó el poch cas que haja pogut fer-se de Nostra paraula en perjudici de vostres ànimes; procurau que ni un sol deixi de merèixer el perdó per aquest concepte queus apartaria de Crist. La gran satisfacció de Nostra vida que, respectant els desig-nis del Senyor, ja no pot ésser llarga, consistirà en que *puga recordarme davant de Deu y Pare Nostre* de les OBRES DE VOSTRA FE, DELS TREBALLS DE VOSTRA CARITAT Y DE LA FERMESA DE VOSTRA ESPERANÇA EN JESUCRIST.

«Deu ha sigut molt bondados en vers el Bisbat, donantli per successor nostre a un home il·lustre segons el Cor de Jesús, capaç per reparar nostres deficiències, prosseguir lo començat, perfeccionar lo acabat ja, y emprendre ab gran coratge lo que sia necessari o convenient per vostra santificació y profit.» Y, recordant el lligam que hi há entre la sort del Pastor y la de les ovelles, que la responsabilitat augmenta a proporció dels beneficis, y que poques diòcessis del món son tan afavorides com la de Vich ab els favors divinals, retrau algunes frases de l'Escriptura com últims crits de Pastor y últimes advertències de Pare. Y posa fi a la hermosa despedida ab les següents clàusules: «Ja es hora d'acabar, amadíssims germans y fills nostres, perquè no acabariam may si volguéssim vessar tots els tresors d'amor que per vosaltres tenim. *L'amor, oh Corintis, deya Sant Pau, me fa obrir la boca tant francament y m'aireja el cor. No están les mies entranyes tancades per vosaltres. No permeta Deu que les vostres ho sian a les ensenyances queus hem donat.*»

Y seguidament dona l'últim adeusiau a tothom, y, «com el vincle de caritat en Deu quens ha unit ha pogut oficialment relaxarse, mes no trencarse, contau en avant y ment, es la vida nos dure ab Nostra caritat y carinyo y desitx de servirvos en quant de Nos depenje.» Y, al donar les grans mercès a tothom per l'axili que s'ha dispensat y per les atencions que s'han tingut a Sa Senyoria durant tant llarch pontificat, hi ha per totes les colectivitats una frase d'agrahiment: al Il·l. Capítol «verdader braç dret en nostres treballs apostòlics»; al Seminari «exemplar de sabiduria y de disciplina»; als Rectors y demés Clero, «exemplar de zel y abnegació»; a les Co-

munitats totes de religiosos y religioses, de les quals vá enumerant la llista, aixís de les antigues com de les més noves, dedicant un recort molt oportú a la direcció y patronat de la Granja Colegi de Vilatorrada.

Dona les grans mercès de sa cooperació a les Autoritats totes, als mestres y professors oficials d'ensenyança, á la premsa local defensora de la bona causa, á les conferències de Sant Vicens de Paul, Caritat Cristiana, Centres Catòlics de propaganda religiosa y d'educació e instrucció de la classe obrera «objecte de nostres privilegiades atencions». Les dona, finalment, als feels tots y fins al clima tan sanítos per Sa Senyoria, que ni un sol dia ha estat malalt ni ha hagut d'interrompre ses tasques apostòliques en els disset anys complerts que ha estat entre nosaltres y que durant aquest temps ha donat, en general, treball suficient y bones y abundants cullites, «quedant però en peu el perill existent de la qüestió social y la calamitat de la filoxera, á lo qual Deu espera a posari remey quan sia respectat el dia del Senyor y no sia blasfemat son Santíssim nom, á qui es *degut tot honor, veneració y gloria pels sigles dels sigles.*»

Tancan la pastoral paraules tretes del mateix capítol que les del lema, un dels més hermosos per cert ques contenen en el llibre de's Actes dels Apóstols ple de les ingenuïtats y resplandors de l'Església naixent:

«Ara per últim vos encomanan a Deu, y á la paraula o promesa de sa gracia, á Aquel que pot acabar l'edifici de vostra salut y fervos participar de sa herencia ab totes els sants».

De La Veu del Montserrat.

LES LLÁGRIMES DEL AVI

FESTA DE RIPOLL DEL DIA 2 DE JULIOL DE 1893

Visca la patria.

Ahont deu aná 'l vellet
que tan temps no surt de casa?
camina tot aganxat
ab un noy qui l'acompanya,
lo noy lo té a' una mà,
a l'altra hi du una mangala,
quan de sopte sen *ninch nonch*,
que ja 'n branden les campates,
campanes del monestir
que á bándol ja t' queri ara.
—Tanmateix será vritat,
—o vellet alegre parla—
que s' axeca 'l monestir
del sepulcre hont descansava.
Ja en mon pit bull l'ardiment,
l'ardiment de jovenalla,
ja reuiu en mi l'esprit
al gran so de la campana;
si tocan á sometent,
vesme, noy, á buscar l'arma,
que tornar ja sento avuy

bullint la força á mes cames.
—Toquen á Missa, padrí,
—lo noyet li replicava—
anemhi qu' es cosa gran,
per tot acut la gentada.—
Arribant del monestir
al mitj de l'ayrosa plaça,
á son avi diu lo noy:
—No veyeu qué rumbejanta
anguileja al campanar
la bandera catalana?—
A'ça 'l cap, fregantse 'ls ulls,
lo bon vell á tal paraula:
—¡Tot just l'oviro!—diu ell—
qui dalt t' ha enlayrat, bé n' haja!
¡Pobre vell! de goig se sent
los u's amarats de llágrimes,
l'alegría li entra al cor
y tremola de gaubança,
la barretina del cap
se li esmuny cap á l'espatlla,
que sent l'avi ja en son cor
l'escalf del foch de la patria.
Del sant temple n' entren dins,
¡ab quín ayre 'l vellet marxa!
d'entussiasme y de content
no 's serveix de la mangala.
Trena l'orgue sa cançó
ab l'incens que munta al ayre,
ab lo cant dels sacerdots
al davant la Verge Santa;
y sos ul's, pobre vellet,
ne son fets un mar de llágrimes,
de content li salta 'l cor
y plorant fa la rialla.
—¡Ay, si ho veyen mos companys,
catalans de pura raça!
si la mort los n' ha privat,
ja 'ls ho contaré jo ara.
—¿Que'us tornau jove, padrí?
—lo noyet li preguntava—
fins aquí jo'us só guiat,
vostra ma ara m'acompanya.
—M'axeca l'esprit, fill meu;
l'amor patri es qui m'inflama,
que no creyam veure may
lo que 'ls ulls ne veuen ara.
Ben diuxó Bisbe de Vich,
ben diuxó Biste Morgades,
si tornassen ara 'ls vells,
vos durien tots ab palmes.
Quína obra heu alçat avuy,
quína esglesia tant geganta,
per Ripoll, quín diamant,
per l'història quína página,
quins recorts pels catalans,
quina gloria per la patria!—
Y á lliscar tornen dels ulls,
pobre vell, copioses llágrimes.
Mentre 'l goig li n' omple 'l cor,
veu sortirne l'anyorança,
que hi entrá quan en mal jora
exa esglesia s'aclofava.

Y s' enfilà grad i amunt
entre mitj de la gentada;
al presbiteri quan es,
diu al noy que l' acompanya:
—¿Quin es lo Bisbe de Vich,
que vull véureli la cara?
—Es aquell primer qui seu
al davant d' aquella taula.
—Deu l' ajut, respón lo vell,
y 'ns ajut la Verge Santa.
Gràcies á Deu, ja só vist
al gran geni de la patria;
vos sou qui n' ha afilerat
tantes rengles de pilastres,
á vos creu lo dur rocam
cavalcantse per filades,
s' han vés'it los capitells
sols per vos de fulles d' arbres,
d' aus y monstres y feram,
abraçantse 'ls uns als altres;
y eixa cúpula gegant
vos l' haveu llançada al ayre,
y si eix temple avuy floreix,
vos heu fet tan gran miracle.—
Y d' alegre plora 'l vell
y pel Bisbe diu la Salve.
Acabada la funció,
d' aprop veu la presentalla,
presentalla molt gentil,
lo mosáych donat pel Papa.
Aquí sí que plora 'l vell,
dos torrents solquen ses galtes:
—Salve, Verge de Ripoll,
pel gran Papa entronisada,
si 'ns estima 'l Pare Sant,
si 'ns estima, Verge Santa!
cada jorn preguém, fill meu,
cada jorn preguém al Pare,
com deu fer tot catalá
qui de cor ayme la patria.
Benehume, Jesuset,
benehume, do'ça Mare;
ara sí que puch morir,
que ja 'm queda l' esperança,
que reflorirá com may
exa terra catalana;
ara sí que puch morir
pera ferne gran cantada
als amichs qui de la mort
han caygut al colp de dalla.
Catalunya, d' eix vellet
ou la darrera paraula:
Sempre anaren junts la creu
y bandera catalana
y 'l sol que t' ha il·luminat
sols es la religió santa;
mentres brille eix hermós sol
desde 'ls plans á la montanya,
cada jorn avançarán
renaxent les quatre barres;
mes si 's pon eix sol per tú,
lleu t' enforazarás, ma patria! —

Diu y 's gira 'l pobre vell
tot plorantne cap á casa,
va saltantli 'l cor á dins,
va saltantli de gaubança,
y fins ar' no s' ha donat
que no porta la mangala.

VICENS BOSCH, *Pore.*

Entrada del Doctor Morgades á Barcelona

Eran les deu del matí quan els entorns de l' estació de Fransa comensaren á animarse gradualment.

L' animació aquella aná prenguent vida de per tots els carrers afluyents y per allá á dos quarts de onze ofería el Passeig de l' Aduana un aspecte deslumbrador. Les campanes de totes les parroquies volejaren pera pendrer part en la alegria que sentia Barcelona que en sos diferents elements esperava l' arribada del nou Prelat.

Hi eran totes les autoritats civils, militars y de marina, Cabildo Catedral, representants d' Ordres religiosos, Associacions de catòlics, Claustre universitari, Institut y Escoles agregades, Colegi de Advocats, Alberchs benéfichs, etc., col·locades ja en la sala d' espera ja en els andens. L' onada de gent á dins y á fora de l' estació s' anava fent imponenta per moments.

Serian tres quarts d' onze quan el tren ha entrat en agulles y una vegada hagué 'l Dr. Morgades descendit del vagó, cuitaren á donarli la benvinguda 'l doctor Pol y 'l Governador Civil.

Rebent felicitacions y estretes de má de mil dels allí presents entrá en la sala d' espera ahont li besaren l' anell pastoral les Corporacions y representants tot prodigantli carinyoses paraules que rebia 'l nou Prelat plé d' emoció agraïnt la simpática y bona acollida de que era objecte.

Tot seguit aná organísantse la comitiva pujant S. E. Ilma. á la carroza de la Marquesa de Moragas á qui acompanyaren el Dr. Robert, y 'ls Doctors Pol y Vilarrasa.

La comitiva s' ordená del modo següent: Municipals de cavall obrint la marxa, 'l cotxe que conduhía al Prelat á qui seguia una escolta de cavalleria y les comissions y corporacions després, formant tot plegat una fila de carruatges inacabable.

Arreu, arreu se veyá una gran gentada.

En moltes cases de la Ronda de Sant Pere 's veyan los balcons guarnits ab domassos; en lo Portal del Angel y voltants de la Catedral se 'n veyá quasi bé á cada casa.

Aprop de les dotze ha entrat el Doctor Morgades en la Catedral que era plena de faels.

Aquí acaba nostra missió de donar compte de l' entrada del nou Senyor Bisbe.

Ni l' espay ni 'l temps, ni l' índole de nostra revista 'ns permeten fer altra cosa, però n' hi ha prou ab dir que l' acollida que 'l poble de Barcelona ha dispensat al Doctor Morgades ha sigut afectuosa, sens apararo que allunya sempre la sinceritat.

Dia 30 á la tarde.

LA VEU DE RIPOLL

I

Quatre poetes somiadors,
de nostra llengua planyent los mals,
un día 's feren sos defensors
y l' aclamaren en Jochs Florals.
Y aquexa llengua qu' havem mamat
floreix y grana desde llavors,
y aquexa llengua que' havem mamat
l' amor de patria remou pels cors.

II

Quatre poetes van començá;
ja no som quatre, ja som á cents,
ja fins un Bisbe n' es capitá
d' aquesta mena de sometents.
Y á la veu santa d' aqueix Prelat
les pedres velles mouen soroll,
y á la veu santa d' aqueix Prelat
de ses ruïnes s' alça Ripoll.

III

Damunt la iglesia y 'l claustre amich,
damunt la porta historiada arreu,
ohíu cóm crida 'l campaná antich
ab veu de bronzo, gloriosa veu:
—Axecat, poble, renaix com jo;
vès què soch ara y 'l que era abans;
axecat, poble, renaix com jo;
refeu la patria, bons catalans!—

FRANCESH MATHEU.

A L' ARRIBADA

del Exce'entíssim é Ilustríssim Senyor Doctor
Don Joseph Morgades y Gili, Bisbe de Barce-
lona.

No ploreu, fills de la Plana,
fills d' Ausona, no ploreu,
será sempre catalana
exa mitra que perduu.
Més brillant que c'ara estrella,
l' envejavan á Castella
quan va contestarnos ella:
—Catalans, no m' hi veuréu.—

Si en més altes gerarquies
los seus ulls hagués fixat,
¡qué 'n faria ja de dies
que no fora al Principat!
Si un gayato nou empunya,
de la terra no s' allunya;
una Sen de Catalunya
l' ha de veure embalsamat.

Donchs se queda á casa nostra,
já qué ve plorar á doll,
quan al peu d' exa creu vostra
tots flectarem lo genoll?
La creuada montsenyenca
Barcelona no la trenca,
som de raça pirenenca,
Catalunya es á Ripoll.

Si violes y englantines
per Ausona feu florir,
y aixecá de les ruïnes
un casal y un monestir;
si anys de vida Deu li dona.
¡quants diamants per la corona
de la patria, á Barcelona,
pot tallar y pot pulir!

Al Prelat que Deu envia
disset anys l' heu venerat,
al Pastor que 'l Ter seguia
lo vol ara 'l Llobregat.
Si al Montseny tingué ramada
hi dexá una creu plantada,
per lliurans de ponentada
falta un signe á Montserrat.

Si un jorn puja á la montanya
lo Prelat restaurador,
ofrirá capdal peanya
al gran símbol del Amor.
Per que als de ponent perdoni
y lo Principat coroni,
dalt del cim de Sant Geroni
ha d' alçarsi 'l Sagrat Cor.

No ploreu, fills de la Plana,
fills d' Ausona, no ploreu,
será sempre catalana
exa mitra que perduu.
Si un gayato nou empunya,
de la terra no s' allunya;
donchs no 's mou de Catalunya,
á reveure li diréu.

JAUME BOLOIX Y CANELA

30 Septembre 1899.

Com contribuía Cathalunya

A LAS CARGAS DE LA MONARQUÍA ESPANYOLA

(Acabament)

Presents en asso per testimoni Pere Prous, Ber-
nat Fort, y Gaspar Montserrat Tamellau, scrivents
de Barcelona. Sig ☒ num Philippí Dei Gratia Regis
Castelle, Aragonum, legionis utrius que Cecilie Hier-
rusalem, Portugalie, Hungarie, Dalmatie, Croatie,
Navarre, Granatte, Toleti, Valentie, Galetie, Mario-
ricanum, Hispalis, Sardinie, Cordube, Corice, Murtie,
Giennis, Algarbi, Algesire, Gibraltaris, Insularum,
Canarie nec non Indias orientaliū et occidenta-

lium, Insularum ac terre firme maris Oceani, Archiducis Austrie, Ducis Burgundie, Brabantie Mediolani, Athenarum et Neopotrie Comititis Abspuergy, Flandis Tirolis, Barchinone Xassilionis et Ceritanie, Marchio Oristanni et Comititis Goceani qui predictis omnibus consentimus, laudamus, aprobamus ratificamus et confirmamus et eisdem Regiam auctoritatem interponimus pariter et decretum supplentes et tollentes de plenitudine potestatis Regie omnem defectum si quis forsan impredictis de jure vel defacto possit apponi, et volentes huiusmodi potestatem nec non venditiones exinde faciendas plenam et perpetuam obtineat roboris firmitatem non obstantibus deffectibus nullitatibus quibuscumque, Et promittimus quod indictis Generalibus non tan genues nec illas levare seu suspendi aliquatenus permittemus et in aliquo non contra faciemus quavis causa, mandantes universis et singulis officialibus nostris quocumque nomine nuncupatis et quacumque auctoritate et potestate funganter presentibus et futuris et locumtenentibus eorumdem quatenque predicta omnia et singula teneant et observent et non contrafaciant quavis causa quam firmam et decretum apponi Inssimus per secretarium nostrum ordinarium Don Petrum Franquesa incibitate Barchinone die octava mensis Julij anno ad nativitatem Domini Millesimo quingentesimo nonagesimo nono regnorum omnium nostrorum secundo, et ad maiorem omnium predictorum corroborationem sigillum nostrum commune Inssimus apponendum, Yo el Rey. Sig X num Galcerandi Fancissi Calopa Regia auctoritate notarii publici Barchinone et scribe majoris domus honorabilis consilii dicte Civitatis Barchinone brachy seu stamenti Regalis predictarum Curiarum scribe qui predictis omnibus et singulis unacum subscriptis connotary meis et conscribis presens interfui hec qui aliena manu scripta clausi. Sig X num meum Joannis Sala auctoritate Regia notarii publici Barchinone et per totam dictionem S. C. et R. Magestatis Brachy seu stamenti militaris predictae curie Generalis scribe qui predictis omnibus et singulis una cum prescripto sub scriptiset infrascripto connotarys, et conscribis meis presens inter fui hec qui aliena manu escripta clausi. Sig X num Alexandre Cendra apostolica ubique Regia per totam terram et dictionem domini nostri Regis auctoritatibus notary publici Tarrachone ac stamenti Ecclesiastici Curie Generalis preffate scribe et Secretarij, qui premissis omnibus et singulis una cum supra scriptis connotarys meis et aliorum stamentorum respective scribis ac testibus nostris interfui eaque aliena manu scripta clausi. Sacra Catholica Regia Magestas mandavis Mihi Don Petro Franquesa. In Curie primo foleo CXCVI.

La cansó del combregar

(POPULAR)

que cantan los alumnos del Col·legi de Sant Jordi

Avants del combregar,
un rato pensarém,
qui es aquell bon Deu
que dintre poch rebrém.
Diguem tots ab ternura
y ab molta humilitat,
veniu, veniu bon Deu,
veniu, Pare estimat.
Veniu Rey de la gloria,
veniu dintre mon cor,
del que jo no 'n so digne
de rebre tant tresor.
Tota la meva vida
si vos he agrauiat,
are, ja Deu vos ploro,
perdo Pare estimat.

Després del combregar
posem nos en quietut;
diguem á Jesuchrist
que 'n sia ben vingut.
Jo vos dono las gracias
d' haver vingut en mí:
qui tingués per amarvos
l' amor d' un serafí.
Jo crech que hi ha un sol Deu
que nos está mirant,
tres personas distintas:
Pare, Fill y Esperit Sant.
Pel obra del Esperit Sant,
Fill de Deu s' hi encarná,
y 'l ventre de Maria
Verge se quedá.
Després de los tres días
al cel se 'n va pujá,
y al día del Judici
nos vindrá á judicar.
Als bons daréu la gloria
perque haurán fet bon dat,
y als mals deréu l' infera
perque n' han fet maldat
Avuy á arrepenitirnos,
no esperém á demá;
no tenim sino un' ánima
procurem la salvá.
Valtres pares y mares
gran llanto vos vull dir:
que 'ls vostres mals exemples
vos farán mal morir.
Ensenyeu la Doctrina,
ensenyeula á cumplir
als vostres fil's y fillas
pera aná al cel servir.
Dihem una Ave-Maria
tots ab lo cor contrist;
dihem una Ave-Maria,
alabat sia Jesuchrist.

Recullida per JOSEPHA SOLSONA DE BERTRANS DE LLOVERA.))

Escripturística

Lectura sobre la Vulgata

feta per Fra Lluís de León a Salamanca
devant de mes de trescents oyents

Havém cregut de molta conveniència i començar aquesta secció ab l'autoritat d'un escriptor tan famós com fra Lluís de León, príncep d'aquella gloriosa escola tan célebre com entre 'ls juheus les de Yafné y Tiberias, y á la qual pertenesquen junyits per la santa corretja Agustinià y 'ls llurs coneixements sobre la Miqrah, homes tan competents com S. Tomás de Villanueva (1), Zúñiga (2), Castroverde (3), Anfós d'Orozco (4), etc.

L'opúscol de referència es el que tanta brega y gatzara va promoure en el procés que 'l Tribunal de l'Inquisició feu contra Fra Lluís de León. En els temps d'aquest célebre Mestre, corrien varis manuscrits y exemplars de la Vulgata que s'expel·lien mutuament per la varietat de ses lectures y per no estar conformes ab les cites dels Sants Pares y altres escriptors de l'antigüetat. Els homes il·lustres d'aquella época 's dividiren en dos partits: uns ensenyaven qu'era necessaria la correcció y esmena de la Vulgata, entre 'ls quals es comptava nostre Fra Lluís: altres no sabent entendre be 'l concili de Trento, y com esporuguits, deyen que la Vulgata no havia d'esser corretjada: á tot lo qual pot anyadirse la passió d'aquelles que, com En Lleó de Castro, menysprehuaven el text hebraich pera alçar sobre tot la versió dels setanta Intérpretes.

Triomfá, al fi y al cap, l'insigne Mestre León, puig el Pontifex Climent VIII feu corretgir la Vulgata en aquells punts que nostre escriptor havia senyalat. Aixís ho fa constar son nebot l'eminent teolog Fra Basili Ponce de León, O. S. A., ab aquestes paraules: «Omnia testimonia quibus ille suam propositionem firmabat, in quibus inesse mendum librarii ostendebat, correcta nunc sunt in editione Vulgatae per Clementem VIII, eodem prorsus modo quo ille judicavit corrigenda.» (5) Mes la correcció no s'extengué á

aquells llocs que l'insigne hebraïsta San Geroni haguera pogut traduhir ab mes claretat (1), de lo qual n'es palesa prova, entre altres, la carta-resposta que Fra Lluís dirigí desde la presó á sos contraris en 1573 (2) aclarant sa traducció literal y exposició al *Cántich dels Cántichs* en lo referent á la expressió *zama* (cap. IV. v. I.) que si S. Geroni la traduhí *quod intrinsicus latet*, entenía Fra Lluís que aquí significava *la part dels cabells que cau sobre 'l front y 'ls ulls*. De manera que en les edicions corrents de la Vulgata continúa la traducció de S. Geroni y aixís ho fan també els que l'han traduhida á la llengua vulgar (3).

Ab aquestes salvetats, dons, y per l'importància de la doctrina que tanca, aném á traduhir y anotar en les parts necessàries aqueix brevíssim opúscol.

(Continuará.)

GAZETILLES

Lo dia 20 del passat el soci de la Folk-lòrica En Lluís Almeric doná una conferencia titulada *Assaigs folk-lòrichs*.

El conferenciant presentá una preciosa colecció de refrans, cançons, dites costums, jochs, oracions y endevinalles que feren passar una deliciosa estona als allí congregats.

La falta d'espai ens priva de donar compte de la celebració aquest dimecres últim en la que 'l senyor Folch y Torres leí un volum de poesias que proximitament veurán la llum pública.

Aqueixa y altres gazetilles que han quedat compostes les publicarem si Deu vol en el número vinent.

El dia 23 del passat doná sa ànima á Deu nostre benivolgut amic Mossen Ramón Maspons y Anglès, fill del insigne escriptor catalá En Francisco de S. Maspons y Labrós.

El finat feya poch temps que havia celebrat la primera Missa, y era un ver model de preveres.

La Redacció de LA CREU DEL MONTSENY dona son pésam á la distingida y condolada familia del difunt, y prega corament als llegidors que encomanin al Senyor l'ànima del mateix. (R. I. P.)

(1) No s'estranyin d'aixó 'ls llegidors. Lleó XIII en sa Enciclica *Providentissimus* diu: «A pesar de que la Vulgata reproduceix fidelment el pensament expressat en l'hebreu y en el grec, mes si 'l llatí ofereix alguna vegada un sentit equivòc, una expressió menys correcte, será útil, segons el consell de S. Agustí, recorre á la llengua original.»

(2) Aquesta resposta es troba en l'elició que feu en un volum la casa Daniel Cortezo, Barcelona 1884. Conté la perfecta casada: traducció del *Cantar dels Cantars*, la *Resposta* y algunes composicions poètiques.

(3) En Torres y Amat tradueix: «... aixís son vius y brillants sels teus ulls, ademés de lo que adintre s'amaga.» Si be es veritat que en una nota fa observar la versió leoniana.

(1) Conciones.

(2) Comentarís á Job.

(3) Frases y Anotacions á la Sagrada Escriptura.

(4) Exposició al Cantar dels Cantars. Yu Isiam etc.

(5) Variar. Disput. - P. I - quæst. IV. - exposit. cap. XII.

OBRES DE MOSSEN JACINTO VERDAGUER

derreraament publicades

SANTA EULARIA

POEMET

* ab infinitat de preciosos fotograbats *

PREU: 3 PESSETES

MONTSERRAT

LLEGENDARI

CANSONS * * * * ODES

PREU: 1'50 PESSETES

Se venen als preus indicats, en la Administració de nostre periódich aixís com totes les del mateix autor, no agotades.

Imprempta Antoniana

76 - GERONA - 76

BARCELONA

Aquesta casa, única en sa classe, fundada ab l'únich y exclusiu objecte de reglamentar en sos tallers lo trevall cristià, ofereix sos serveys al públich, ab la seguretat de que pot competir en tots conceptes ab els demés establiments d' esta industria.

No s' admet cap trevall contrari á la Fe ó Moral catòliques.

Se compran y venen

TOTA MENA DE LLIBRES VELLIS

EN LO DESPATX DE

N' ANTÓN CASTELLS

Portaferrisa, 16, esca'a

BARCELONA

Calendari Seráfich-Antoniá

PERA 1900

Aqueix preciós Calendari que ab tanta acceptació ha sigut rebut en anys anteriors per els Terciáris Francescans y devots de Sant Antoni, es ven als preus de

Calenderi, cartó y taco. 0'50 ptes.
Taco solt 0'30 "

En les demandes al per major, es farán rebaixes convencionals. No s' enviarán per correu menos de 6 calendaris. L' import es remet al fer la demanda y aqueix deu dirigirse á l' administració de *La Voz de San Antonio*. Sevilla. — Villanueva del Ariscal. — Convento de Loreto.